

ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

УДК 347.9:351.77(477)

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2025-32-3-239>

Ірина Вікторівна Фролова

Шевченківський районний суд м. Києва
Київ, Україна

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В РАМКАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДІВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

Анотація. *Стаття присвячена аналізу теперішніх викликів діяльності суддів у цивільному судочинстві в умовах воєнного стану. Внаслідок здійсненого дослідження визначено, що воєнний конфлікт в Україні значно ускладнив функціонування системи цивільного судочинства. Метою дослідження є всебічний аналіз наявних проблем функціонування судів у царині цивільного судочинства в умовах воєнного конфлікту в Україні, виявлення ключових правових та організаційних викликів, з якими стикається судова система, а також формулювання практичних пропозицій щодо поліпшення ефективності та безперервності здійснення правосуддя в умовах надзвичайної ситуації. Описано основні проблеми, з якими стикаються суди під час проведення цивільного судочинства в умовах воєнного стану, зокрема, зміна територіальної юрисдикції судів, евакуація суддів і працівників апаратів, обмежений доступ громадян до правосуддя, труднощі з дотриманням процесуальних термінів, а також проблеми з виконанням судових рішень на тимчасово окупованих територіях. Досліджено риси розгляду цивільних справ в умовах воєнного стану. Визначено шляхи вдосконалення судочинства в умовах збройного конфлікту. З'ясовано здібності адаптації судової системи до повоєнного відновлення та поновлення правосуддя на деокупованих територіях. У висновках зазначено, що знайдені та систематизовані ключові проблеми, що заважають результативному здійсненню правосуддя у важких надзвичайних обставинах дозволяють створити науково обґрунтовані рекомендації для покращення процесуального та організаційного забезпечення діяльності судів в умовах воєнного стану, сприятиме розвитку правового регулювання. Практичне значення дослідження полягає в створенні конкретних пропозицій стосовно поліпшення механізмів функціонування судової системи в кризовий час. Результати дослідження можуть бути застосовані для розробки нормативних змін, удосконалення судової практики.*

Ключові слова: *діяльність судів, цивільне судочинство, воєнний конфлікт, територіальна недоступність, законодавство, цифрові технології.*

Iryna V. Frolova
Shevchenkivskyi District Court of Kyiv
Kyiv, Ukraine

CURRENT CHALLENGES IN THE FUNCTIONING OF COURTS IN CIVIL PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF MILITARY CONFLICT

Abstract. *The importance of this research stems from the need for a comprehensive study of these challenges, the establishment of their legal nature and scope, and the creation of recommendations to improve the functioning of the judicial system during armed conflict. The state's ability to deliver justice, even in wartime, is an exceptionally essential need for preserving public trust in governmental institutions and securing the rule of law. The aim of the research is to thoroughly analyze the current issues of court operations concerning civil justice amid the military conflict in Ukraine, to pinpoint the main legal and organizational difficulties encountered by the judicial system, and to develop actionable suggestions for bolstering the effectiveness and continuity of justice during an emergency. This piece examines the existing difficulties of judges' work in civil cases under martial law. The study shows that the military conflict in Ukraine has significantly complicated the operation of the civil justice system. The author describes the primary problems courts encounter while managing civil processes under martial law, encompassing adjustments to courts' territorial authority, displacement of judges and court staff, limited access to justice for people, obstacles in adhering to procedural deadlines, and challenges with implementing court rulings in the temporarily held territories. The characteristics of examination of civil cases under martial law are investigated. The author identifies the aspirations for improving the judicial process during armed conflict. The author also examines the judicial system's capability to adapt to post-war recovery and the restoration of justice in the de-occupied territories. The conclusions indicate that the pinpointed and systematized crucial issues that obstruct the effective execution of justice in demanding emergency circumstances allow formulating scientifically valid recommendations for enhancing the procedural and organizational backing of court operations under martial law, and will aid in the advancement of legal regulation. The practical significance of the study lies in the creation of specific proposals for improving the mechanisms of the judicial system in times of crisis. The results of the study can be used to develop regulatory changes and improve judicial practice.*

Keywords: *court activity, civil proceedings, military conflict, territorial inaccessibility, legislation, digital technologies.*

ВСТУП

Повномасштабна збройна агресія проти України спричинила великі перетворення у функціонуванні всіх державних інституцій, зокрема й судової влади. В умовах воєнного стану й активних бойових дій виникає низка викликів в умовах здійснення цивільного судочинства: зміна територіальної юрисдикції судів, евакуація суддів та співробітників апаратів, обмеження доступу громадян до судових установ, проблеми з проведенням судових засідань, дотриманням процесуальних строків, а також із виконанням судових рішень. Події, які відбуваються в державі

мають неабиякий вплив і певну трансформацію в роботі судової гілки влади, оскільки правосуддя має здійснюватися беззастережно від об'єктивних чинників і зупинення роботи судів на конституційному рівні заборонена. Таке правило, серед іншого, діє й тому, що суди, виносячи рішення в цивільних справах виконують свій фронт завдань, покликаних на стабілізацію певних процесів і суспільних потреб.

Отже, важливість питання полягає в потребі оцінювання впливу воєнного конфлікту на функціонування цивільного судочинства та вироблення практичних рекомендацій для підтримки доступності й результативності правосуддя в умовах воєнного стану (надзвичайної ситуації).

Метою статті є всебічний аналіз наявних проблем функціонування судів у царині цивільного судочинства в умовах воєнного конфлікту в Україні, виявлення ключових правових та організаційних викликів, з якими стикається судова система, а також формулювання практичних пропозицій щодо поліпшення ефективності та безперервності здійснення правосуддя в умовах надзвичайної ситуації.

Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: 1) дослідити риси розгляду цивільних справ в умовах воєнного стану; 2) визначити шляхи вдосконалення судочинства в умовах збройного конфлікту; 3) з'ясувати здібності адаптації судової системи до повоєнного відновлення та поновлення правосуддя на деокупованих територіях; 4) надати науково обґрунтовані рекомендації для покращення процесуального й організаційного забезпечення діяльності судів в умовах воєнного стану та сприяння розвитку правового регулювання.

Наукова новизна роботи полягає в системному підході до аналізу судочинства в умовах збройного конфлікту. На відміну від попередніх досліджень, дана робота акцентує увагу на покращенні процесуального й організаційного забезпечення діяльності судів в умовах воєнного стану, що сприятиме розвитку правового регулювання.

1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Тематика вивчення сучасних викликів у рамках функціонування судів у цивільному судочинстві в умовах воєнного конфлікту фрагментарно досліджена в працях, зокрема таких учених як: Л. Сердюк [1, с. 269], К. Резворович, Д. Щербіна [2, с. 86], А. І. Колесник [3, с. 257], В. М. Парасюк, О. М. Шумик [4, с. 156], М. О. Ткалич, К. О. Алімов, О. С. Хорольська, Н. І. Чибінова [5, с. 198], Т. В. Федоренко [6, с. 46], Ю. Притика, І. Ізарова, Л. Малярчук, О. Терех [7, с. 219], Р. Куйбіда, Л. Мороз, Р. Смалюк [8], С. Островський, Н. Турлакова, Н. Обушенко, А. Скоробогатова, Н. Борисочева [9] та ін.

Однак теперішній український досвід виконання цивільного судочинства в умовах воєнного стану ще не достатньо досліджений, зокрема не висвітлювалися в роботах науковців погляди на вирішення проблем та вдосконалення судочинства в умовах збройного конфлікту.

2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

У цьому дослідженні було застосовано комплексний підхід до аналізу функціонування судів у цивільному судочинстві в умовах воєнного конфлікту, що включає теоретичні й емпіричні методи. Методологія базується на міждисциплінарному підході, який поєднує правознавчий аналіз, адміністративне управління та цифрові технології у сфері публічного адміністрування.

Методологічну основу дослідження утворює сукупність загальних методів наукового пізнання, а також спеціальних методів, що використовуються в юридичній науці. За допомогою історичного методу здійснено теоретико-правові підвалини функціонування судів у цивільному судочинстві. Застосування діалектичного методу дозволило надати визначення та принципи цивільного судочинства. З позицій синергетики проведено аналіз зв'язків впливу воєнного конфлікту на функціонування судової системи. Використання типологічного та класифікаційного методів до питання вмотивованості судового рішення сприяло визначенню змін у територіальній юрисдикції судів. Гіпотетико-дедуктивний метод дозволив конкретизувати особливості розгляду цивільних справ в умовах воєнного стану; доступу до правосуддя в умовах окупації або активних бойових дій. Зробити пропозиції щодо вдосконалення функціонування цивільного судочинства в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема збройного конфлікту стало можливим завдяки застосуванню формально-логічного та системноструктурного методів. Ці ж методи було застосовано для формування адаптації судової системи до післявоєнного відновлення та відновлення правосуддя на деокупованих територіях.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Під час повномасштабного вторгнення росії в Україну питання про ефективне цивільне судочинство набуло великого значення. Воєнна ситуація повністю вимагає спеціальних адміністративних та юридичних заходів для забезпечення діяльності судів, коли стикається з військовими загрозами та порушеннями. Знищення будівель, труднощі в доступі до їх доступу через електроенергію та комунікацію, переміщення населення та обмежений доступ до інформації, що перешкоджає здійсненню цивільного судочинства – всі ці чинники є негативними факторами для ефективності правосуддя та додатковими іспитами щодо функціонування судів.

Збір доказів та можливість їх витребування на виконання ухвал суду є ще однією перешкодою для здійснення ефективного судочинства в цивільних справах, адже є очевидним та зрозумілим, що багато джерел-зберігачів певної інформації можуть бути знищені під впливом воєнних дій. А, враховуючи змагальний диспозитивний процес та неможливості ґрунтувати свої доводи на припущеннях, окрему проблему в реалізації права на справедливий суд має не відсутність доведення позиції через відсутність доказів, а безпосередньої відсутності доказів не з вини учасників цивільного процесу.

Нові виклики під час воєнного стану ставлять під тиск усіх учасників правового процесу – суддів, учасників цивільних процесів, законодавців. Для ефективного вирішення таких проблем потрібні скоординовані дії та напрацювання механізмів, які змогли б забезпечити надійність правосуддя навіть в екстремальних умовах. Воєнний конфлікт, особливо такого масштабу, як в Україні з 2022 року, має глибокий і комплексний вплив на всі гілки державної влади, і судова не є винятком. У 2022 році, через неможливість належного здійснення правосуддя в певних регіонах, Голова Верховного Суду України видав декілька розпоряджень, які передбачають зміну територіальної підсудності справ, що розглядалися в проблемних регіонах [10].

Суди, як установи, що покликані гарантувати верховенство права та захист прав і свобод громадян, зустрічаються з низкою серйозних викликів, котрі істотно ускладнюють їхню діяльність (табл. 1).

Таблиця 1

Ключові проблеми цивільного судочинства під час війни

Проблема	Зміст
Територіальна недоступність судів	Евакуація закладів, перенесення підслідності, брак фізичного доступу до суду
Кадровий дефіцит та перевантаження суддів	Мобілізація, звільнення, нерівний розподіл роботи
Труднощі з проведенням судових засідань	Повітряні тривоги, розбиті споруди, обмеження пересування
Неможливість збирання та подання доказів	Втрата процесуальних документів, недосяжність свідків, відсутність нотаріального засвідчення
Проблеми з доступом до ресурсів і баз даних	Технічні неполадки, кібератаки, тимчасове відключення державних систем
Ускладнення виконання судових рішень	Неспроможність виконання рішень у зоні бойових дій або окупації
Невідповідність процесуального законодавства умовам війни	Відсутність тимчасових правил щодо термінів, сповіщень, дистанційного судочинства
Психологічне навантаження на учасників процесу	Стрес, утрата близьких, важкі моральні обставини для суддів та сторін

Джерело: сформовано автором на основі [4, с. 156; 11]

У процесі здійснення судочинства суди стикаються з низкою проблем організаційного та процесуального характеру, спричинених динамічною картиною бойових дій на окремих територіях та неможливістю повною мірою виконувати свої фахові обов'язки. Ці питання регулюються нормативно-правовими актами та організаційно-розпорядчими документами вищих судових інстанцій. Законодавчі ініціативи спрощують процедури в завершенні судочинства у вигляді залучення

нових цифрових ресурсів для розширення здатності до доступу до правосуддя в умовах воєнного стану.

Воєнний стан формує особливі умови для функціонування судів, які суттєво впливають на порядок розгляду цивільних справ. Ці риси зумовлені як обмеженнями, пов'язаними з безпекою й організаційними змінами, так і потребою забезпечення оперативного й ефективного правосуддя навіть у надзвичайних обставинах (табл. 2).

Таблиця 2

Особливості розгляду цивільних справ в умовах воєнного стану

Особливість розгляду	Зміст	Наслідки
Зміна територіальної підсудності	Переміщення підсудності через евакуацію судів чи окупацію територій	Ускладнений доступ до правосуддя, потреба адаптації сторін
Використання дистанційних технологій	Проведення судових слухань через відеоконференції та електронні засоби сполучення	Забезпечення безпеки учасників, підтримка безперервності розгляду
Прискорені процесуальні строки	Застосування спрощених чи прискорених процедур розгляду справ	Скорочення термінів розгляду, зменшення навантаження судів
Пріоритетність розгляду деяких категорій справ	Розгляд справ, пов'язаних із війною, соціальним забезпеченням, відшкодуванням збитків	Забезпечення швидшого розв'язання найважливіших для громадян проблем
Особливості доказування	Більш лояльне ставлення до свідчень через труднощі їх збору	Застосування інших методів підтвердження обставин
Обмеження та гарантії для учасників процесу	Забезпечення безпечності, можливість перенесення нарад, участь віддалено	Баланс між правами сторін та реаліями воєнного часу
Тимчасові законодавчі норми	Впровадження спеціальних норм, пристосованих до умов воєнного стану	Адаптація процедурних норм до надзвичайних обставин

Джерело: сформовано автором на основі [12, с. 54]

Розгляд цивільних справ в умовах воєнного стану потребує від судів гнучкості, пристосовання до надзвичайних обставин та застосування новаторських мето-

дів, що гарантують доступність та ефективність правосуддя. Забезпечення балансу між швидкістю та дотриманням прав учасників процесу є основним завданням судової гілки влади в цей важкий період. У цивільному судочинстві доказування є ключовим етапом, на якому ґрунтується обґрунтованість судового рішення. В умовах воєнного стану ця стадія відчутно ускладнюється через зруйновану інфраструктуру, окупацію територій, евакуацію чи загибель свідків, знищення речових доказів та ін. Основні виклики та пропозиції щодо розв'язання даної проблематики представлено у табл. 3.

Таблиця 3

Основні виклики та пропозиції щодо питання доказування в умовах обмеженого доступу до інформації

Проблеми	Причини	Можливі шляхи вирішення
Неможливість отримати письмові докази	Знищення процесуальних документів, неможливість доступу до архівів, окупація території	Використання скан-копій, електронних копій, фотографування
Відсутність доступу до свідків	Евакуація, смерть, знаходження на захоплених територіях	Заміна усного допиту письмовими або дистанційними свідченнями
Неспроможність витребування доказів через держоргани	Відсутність доступу до записів, припинення функціонування установ	Застосування спрощених процедур чи автоматизованих запитів
Знищення речових доказів	Внаслідок обстрілів, пожеж, грабежів	Заміна речових доказів фото чи відеоматеріалами
Обмеження в отриманні доказів з-за кордону	Відсутність міжнародної правничої підтримки через війну	Спрощення механізму легалізації свідчень з-за меж України
Втрата доступу до суду або сторін	Порушена логістика, відсутність зв'язку	Використання відеоконференцій, дозволити надання доказів через е-систему чи поштою
Відсутність уніфікованої процедури дій у випадку форс-мажору	Невідповідність норм ЦПК з реаліями воєнного часу	Внести правки до ЦПК щодо доведення в умовах надзвичайних обставин

Джерело: сформовано автором на основі [3, с. 257; 11]

Забезпечення ефективного, доступного й справедливого судочинства навіть за найскладніших умов є ключовим для підтримання верховенства права, довіри громадян до державних інституцій та стабільності суспільства в цілому (табл. 4).

Таблиця 4

Перспективи вдосконалення судочинства в умовах збройного конфлікту

Перспективи	Зміст	Очікуваний результат
Розвиток дистанційних технологій	Запровадження онлайн-правосуддя, електронного документообігу, доступу до реєстрів	Підвищення доступності та швидкості судочинства
Удосконалення законодавства	Ухвалення спеціальних тимчасових норм, пристосування процесуальних строків і процедур	Зменшення процесуальних недоліків, стабільність судового розгляду
Підвищення кадрового потенціалу	Підготовка, перекваліфікація суддів, психологічна допомога	Покращення якості роботи суддів та зменшення рівня стресу
Забезпечення безпеки судових установ	Інвестування в охорону будівель, утворення безпечних обставин для засідань	Безперервність функціонування судів у безпечних умовах
Посилення міжвідомчої співпраці	Координація діяльності судів, правоохоронних органів та військових адміністрацій	Оперативність розгляду справ та втілення рішень
Запровадження спеціалізованих судових підрозділів	Створення судів чи колегій для розгляду справ, пов'язаних з воєнним конфліктом	Підвищення якості та оперативності розгляду специфічних справ

Джерело: сформовано автором на основі [13, с. 349]

По завершенні активних бойових дій судова влада постає перед завданням не тільки повернути повноцінне функціонування, а й відновити довіру громадян, зокрема на деокупованих територіях, де державні інституції були послаблені або зруйновані. Адаптація до повосенного відновлення потребує системного підходу, котрий включатиме відбудову матеріальної бази, оновлення кадрів, цифровізацію та прозорість процесів. Це забезпечить справедливе, ефективне та доступне правосуддя, що буде основою стабільного розвитку регіонів економіки та всієї держави.

ВИСНОВКИ

Суд виконує свої зобов'язання в надзвичайних умовах, особливо завдяки цифровим технологіям, електронному правосуддю та дистанційним слуханням. Але необхідне вдосконалення юридичної бази у воєнний час, а також розробка спеціальних процедур для певних видів справ, пов'язаних із наслідками війни, такими як втрата майна або внутрішнє переміщення. Необхідно також підвищити рівень

захисту суддів та юридичного персоналу й розробити чіткі механізми для забезпечення доступу до правосуддя в де окупованих та прикордонних районах.

Перспективи поліпшення судочинства в умовах збройного конфлікту пов'язані з новими технологіями, адаптованим законодавством, кадровим забезпеченням, поліпшенням безпеки, що дозволить зберегти засади верховенства права та справедливості як основи демократичної держави в особливих обставинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Сердюк Л. Законодавчо визначені підстави правомірною обмеження конституційних прав і свобод людини в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. №2. С. 269–272. URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/issue/view/64/35> (дата звернення: 11.07.2025).
- [2] Резворович К., Щербіна Д. Цивільне судочинство в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 2(114). С. 86–89. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-2-114-17> (дата звернення: 11.07.2025).
- [3] Колесник А. І. Проблеми доступу до правосуддя в умовах війни: теоретико-правовий аналіз. *Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень*: IX Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. Київ, 2022. С. 257–259. URL: https://www.researchgate.net/profile/MRumiantsev/publication/368364691_2022_Zbirka_tez_Ob'ednani_naukou/links/63e4bcbf2e1515b6b82aff9/2022-Zbirka-tez-Obednani-naukou.pdf#page=271 (дата звернення: 11.07.2025).
- [4] Парасюк В. М., Шумик О. М. Проблемні питання цивільного судочинства в умовах воєнного стану. *Formation of the personality of a specialist as a subject of self-creation : The 9th International scientific and practical conference (October 29 – November 01, 2024)*. Ostrava, Czech Republic : International Science Group, 2024. С. 156–158. URL: [10.46299/ISG.2024.2.9](https://doi.org/10.46299/ISG.2024.2.9) (дата звернення: 11.07.2025).
- [5] Ткалич М. О., Алімов К. О., Хорольська О. С., Чибінова Н. І. Особливості здійснення цивільного судочинства в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 198–201. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/46> (дата звернення: 11.07.2025).
- [6] Федоренко Т. В. Особливості здійснення судочинства в умовах воєнного стану. *Modern scientific journal (Сучасний науковий журнал)*. 2023. Вип. № 1(1). С. 46–51. URL: <https://doi.org/10.36994/2786-9008-2023-1-6> (дата звернення: 11.07.2025).
- [7] Prytyka Y., Izarova I., Maliarchuk L., Terekh O. Legal challenges for Ukraine under martial law: protection of civil, property and labour rights, right to a fair trial, and enforcement of decisions. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. №3(15). P. 219–238. URL: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.2-n000329> (дата звернення: 11.07.2025).
- [8] Kuibida R., Moroz L., Smaliuk R. Justice in the East of Ukraine During the Ongoing Armed Conflict. *International Journal for Court Administration* 9. 2020. № 11(2). URL: <https://doi.org/10.36745/ijca.341> (дата звернення: 11.07.2025).
- [9] Ostrovsky S., Turlakova N., Obushenko N., Skorobogatova A., Borysocheva N. Legal Regulation of Access to Justice During Wartime in Cases Related to The Protection of The Rights, Freedoms And Interests of Military Personnel And Conscripts. *Syariah: jurnal hukumdan pemikiran*. 2023. Vol. 23. No. 2. URL: <https://jurnal.uin-antasari.ac.id/index.php/syariah/article/view/12238/3780> (дата звернення: 11.07.2025).

- [10] Розпорядження про визначення територіальної підсудності справ. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/terutor_pidsudnist/ (дата звернення: 11.07.2025).
- [11] Судочинство під час війни: судді ВС розповіли про виклики та особливості здійснення правосуддя в умовах воєнного стану. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1576075/> (дата звернення: 11.07.2025).
- [12] Привиденцев О. Г. Особливості здійснення цивільного судочинства в умовах воєнного стану. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. № 1. С. 54–57. URL: http://rjv.nuoua.od.ua/v1_2022/12.pdf (дата звернення: 11.07.2025).
- [13] Владикін О. Н., Білоусова К. В., Кісіль А. В. Роль цифрових технологій у здійсненні цивільного судочинства в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. 2023. Т. 4. № 34. С. 349–360. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/4399/4423> (дата звернення: 11.07.2025).

REFERENCES

- [1] Serdiuk, L. (2022). Legislatively defined grounds for the lawful restriction of constitutional human rights and freedoms under martial law. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 2, 269–272. Retrieved from <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/issue/view/64/35>
- [2] Rezvorovych, K., & Shcherbina, D. (2023). Civil proceedings under martial law. *Young Scientist*, 114, 86–89. Retrieved from <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-2-114-17>
- [3] Kolesnyk, A. I. (2022). Problems of access to justice in wartime: Theoretical and legal analysis. In *United by Science: Prospects for Interdisciplinary Research. IX All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Students, Postgraduates and Young Scientists* (pp. 257–259). Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/MRumiantsev/publication/368364691_2022_Zbirka_tez_Ob_ednani_naukou/links/63e4bcbfe2e1515b6b82aff9/2022-Zbirka-tez-Obednani-naukou.pdf#page=271
- [4] Parasiuk, V. M., & Shumyk, O. M. (2024). Problematic issues of civil proceedings under martial law. In *The 9th International Scientific and Practical Conference Formation of the Personality of a Specialist as a Subject of Self-Creation* (pp. 156–158). Ostrava, Czech Republic: International Science Group. Retrieved from <https://doi.org/10.46299/ISG.2024.2.9>
- [5] Tkalych, M. O., Alimov, K. O., Khorolska, O. S., & Chybinova, N. I. (2024). Peculiarities of civil proceedings under martial law. *Legal Scientific Electronic Journal*, 5, 198–201. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/46>
- [6] Fedorenko, T. V. (2023). Peculiarities of judicial proceedings under martial law. *Modern Scientific Journal*, 1(1), 46–51. Retrieved from <https://doi.org/10.36994/2786-9008-2023-1-6>
- [7] Prytyka, Y., Izarova, I., Maliarchuk, L., & Terekh, O. (2022). Legal challenges for Ukraine under martial law: protection of civil, property and labour rights, right to a fair trial, and enforcement of decisions. *Access to Justice in Eastern Europe*, 3(15), 219–238. Retrieved from <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.2-n000329>
- [8] Kuibida, R., Moroz, L., & Smaliuk, R. (2020). Justice in the East of Ukraine During the Ongoing Armed Conflict. *International Journal for Court Administration* 9, 11(2). Retrieved from <https://doi.org/10.36745/ijca.341>
- [9] Ostrovsky, S., Turlakova, N., Obushenko, N., Skorobogatova, A., & Borysocheva, N. (2023). Legal Regulation of Access to Justice During Wartime in Cases Related to The

- Protection of The Rights, Freedoms And Interests of Military Personnel And Conscripts. *Syariah: jurnal hukumdan pemikiran*, 23(2). Retrieved from <https://jurnal.uin-antasari.ac.id/index.php/syariah/article/view/12238/3780>
- [10] Supreme Court of Ukraine. (n.d.). Order on determining the territorial jurisdiction of cases [Order]. Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/terutor_pidsudnist/
- [11] Supreme Court of Ukraine. (n.d.). Judicial proceedings during wartime: Supreme Court judges discuss challenges and peculiarities of administering justice under martial law. Retrieved from <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1576075/>
- [12] Pryvydentsev, O. H. (2022). Peculiarities of civil proceedings under martial law. *Carpathian Legal Bulletin*, 1, 54–57. Retrieved from http://pju.nuoua.od.ua/v1_2022/12.pdf
- [13] Vladykin, O. N., Bilousova, K. V., & Kisil, A. V. (2023). The role of digital technologies in civil proceedings under martial law. *Scientific Perspectives*, 4(34), 349–360. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/4399/4423>

Ірина Вікторівна Фролова

Кандидат юридичних наук

Суддя Шевченківського районного суду м. Києва

03057, вул. Дегтярівська, 31А, Київ, Україна

Email: m.zolotaikina@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2887-4731>

Iryna V. Frolova

Candidate of Legal Sciences

Judge of the Shevchenkivskyi District Court of Kyiv

03057, 31A Dehtiarivska St., Kyiv, Ukraine

Рекомендоване цитування: Фролова І. В. Сучасні виклики в рамках функціонування судів у цивільному судочинстві в умовах воєнного конфлікту. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2025. Т. 32. № 3. С. 239–249.

Suggested Citation: Frolova, I. V. (2025). Current Challenges in the Functioning of Courts in Civil Proceedings in the Context of Military Conflict. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 32(3), 239–249.

Стаття надійшла / Submitted: 11/07/2025

Доопрацьовано / Revised: 11/08/2025

Схвалено до друку / Accepted: 29/09/2025